7. Погоріла Л. Недержавні засоби масової інформації як європейська традиція взаємовідносин суспільства і держави. *Держава і право*. 2014. Вип. 64. С. 74–81.

8. Требін М. П. Громадянське суспільство в Україні: реальність і шляхи формування. *Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія : Філософія, філософія права, політологія, соціологія* : зб. наук. пр. Харків, 2013. № 5. С. 162–184.

9. Цвих В. Ф. Профспілки як організація особливої групи інтересів: основні засади функціонування у громадянському суспільстві. *Схід.* Аналітично-інформаційний журнал. 2001. № 4. С. 31–35.

10. Шатілова О., Шофолова Н. та ін. Вдосконалення викладання у вищій освіті: теорія та практика. Київ : Інститут вищої освіти НАПН України, 2023. 258 с.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-667-9-12

СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОПУЛЯРИЗАЦІЇ ІСТОРИЧНИХ ЗНАНЬ СЕРЕД МОЛОДІ

Захарченко А. С
лаборант інституту,
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,
історії та філософії
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна

Соціальні мережі в умовах сучасного інформаційного суспільства стали одним із найважливіших засобів комунікації, отримання та поширення інформації, особливо серед молоді, для якої цифрове середовище є невід'ємною частиною повсякденного життя. Якщо раніше основними засобами отримання історичних знань були підручники, наукові праці, музеї, телебачення та безпосереднє навчання, то сьогодні значна частина молодої аудиторії знайомиться з історичними подіями, постатями та культурною спадщиною через Facebook, Instagram, YouTube, TikTok, Telegram та інші платформи. Соціальні мережі дозволяють поєднувати текстову, візуальну, аудіо- та відеоінформацію, створювати інтерактивний контент і швидко поширювати його серед великої кількості користувачів. Є. Пшемицька зазначає, що соціальні мережі та месенджери мають значний потенціал для викладання історії, оскільки дають

можливість використовувати різні мультимедійні формати та організовувати безпосередню комунікацію з аудиторією [1, 74–79]. Отже, соціальні мережі поступово перетворюються не лише на засіб розваги та спілкування, а й на важливий канал популяризації історичних знань, який дозволяє наблизити академічну історію до широкої молодіжної аудиторії.

Однією з головних переваг соціальних мереж є доступність історичної інформації та можливість адаптувати її до особливостей сприйняття сучасної молоді. Короткий допис, фотографія, архівний документ, карта, інфографіка або відеоролик можуть стати першим кроком до зацікавлення певною історичною темою. Є. Пшемицька наголошує, що соціальні мережі дозволяють користувачеві самостійно визначати темп і час сприйняття інформації, а також працювати з матеріалом у різних форматах [1, 75–76]. Особливе значення має візуалізація історії, оскільки фотографії, карти, портрети, цифрові реконструкції та короткі відео роблять складний матеріал більш зрозумілим і наочним. Ж. Мина, досліджуючи Facebook-блоги як платформу популяризації історії України, звертає увагу на значення візуального та інтерактивного контенту для залучення аудиторії [2, 210–211]. Водночас доступність інформації не повинна ототожнюватися з її спрощенням, адже якісний історичний контент має зберігати наукову достовірність і містити можливість подальшого поглиблення знань.

Важливу роль відіграє специфіка окремих соціальних платформ, оскільки кожна з них дозволяє використовувати різні способи подачі історичного матеріалу. Facebook доцільний для розгорнутих публікацій, дискусій, роботи з документами та створення тематичних спільнот; Instagram – для фотографій, каруселей, сторіс і коротких відео; YouTube – для лекцій, інтерв'ю, документальних фільмів та відеоекскурсій; TikTok – для коротких пояснювальних роликів та популяризації окремих історичних фактів; Telegram – для поширення текстових матеріалів, документів і тематичних добірок. Є. Пшемицька підкреслює освітній потенціал Facebook, Instagram, YouTube та Telegram у процесі викладання історії [1, 74–79]. Особливо ефективним є поєднання різних форматів, коли одна історична тема може бути представлена через текст, фотографії, відео та інтерактивні завдання. Це дозволяє враховувати різні способи сприйняття інформації та підвищувати зацікавленість молоді історичною тематикою.

Перспективним напрямом є персоналізація історичного контенту, тобто подання історичних подій через долі конкретних людей. Молодій аудиторії часто легше сприймати складний матеріал через біографію історичної постаті, особисті листи, фотографії, щоденники або історії окремих родин. Є. Пшемицька наводить приклади використання

Facebook та Instagram для створення сторінок історичних діячів або людей певної історичної епохи, що дозволяє наблизити історичний матеріал до сучасного користувача [1, 76]. Показовим є проєкт «Eva.stories», який через формат Instagram-сторіс розповідав історію Єви Гейман і був спрямований на емоційне залучення молоді до вивчення історії Голокосту [1, 76]. Такий підхід дозволяє показувати минуле не лише як сукупність дат і фактів, а як історію конкретних людей та їхнього життєвого досвіду. Водночас персоналізація повинна ґрунтуватися на достовірних джерелах, щоб художня реконструкція не сприймалася як документальний факт.

Важливою перевагою соціальних мереж є інтерактивність, яка дозволяє перетворити молодь із пасивного споживача інформації на активного учасника історичної комунікації. Користувачі можуть залишати коментарі, ставити запитання, брати участь в опитуваннях, історичних вікторинах, дискусіях і творчих проєктах. Ж. Мина зазначає, що Facebook-блоги можуть виступати дискусійними майданчиками, де користувачі не лише отримують інформацію про історію України, а й обговорюють її та взаємодіють з авторами контенту [2, 210–214]. Особливого значення соціальні мережі набувають у популяризації історії України та збереженні історичної пам'яті. Через цифрові платформи можна поширювати інформацію про визначних діячів, історичні події, пам'ятки культури, локальну історію, архівні документи та родинні спогади. Ж. Мина наголошує, що соціальні мережі можуть сприяти популяризації історії України, формуванню національної свідомості та протидії поширенню неправдивих історичних тверджень [2, 210–212].

Особливо перспективною є популяризація локальної історії, оскільки молодь отримує можливість дізнаватися про минуле власного міста, села, регіону, навчального закладу або родини. Таким чином, загальнонаціональна історія може доповнюватися історіями конкретних громад і людей, що сприяє формуванню особистого зв'язку з історичним минулим.Водночас використання соціальних мереж для популяризації історичних знань має певні ризики, серед яких найбільшою проблемою є поширення недостовірної інформації, історичних міфів і маніпуляцій. Будь-який користувач може створити історичний матеріал без спеціальної освіти, без посилань на джерела та без перевірки наведених фактів. Є. Пшемицька наголошує на необхідності критичного оцінювання інформації в соціальних мережах і перевірки її за авторитетними джерелами [1, 74–75]. Ж. Мина також звертає увагу на недостатню кількість посилань на джерела в частині історичних публікацій у Facebook [2, 210].

Соціальні мережі можуть бути ефективним засобом розвитку критичного мислення молоді, якщо використовувати їх не тільки для

передачі готових фактів, а й для аналізу історичних джерел та різних інтерпретацій минулого. H. Burkhardt зазначає, що Facebook і Twitter можуть використовуватися у навчанні історії для роботи з історичними наративами та розвитку культурної й наративної компетентностей [4, 99–114]. Молодь може порівнювати різні публікації, перевіряти наведені факти, шукати першоджерела, визначати ознаки маніпуляції та формувати власні аргументовані висновки. T. Haydn і K. Ribbens також підкреслюють, що соціальні медіа та нові технології змінюють способи вивчення історії молодими людьми як у межах формальної освіти, так і поза нею [5, 735–753]. Отже, соціальні мережі можуть перетворитися на своєрідне середовище практичного формування історичного мислення, у якому важливим є не механічне запам'ятовування фактів, а здатність аналізувати, перевіряти та інтерпретувати інформацію.

Отже, соціальні мережі сьогодні є важливим інструментом популяризації історичних знань серед молоді, оскільки забезпечують доступність інформації, її швидке поширення, мультимедійність, інтерактивність та можливість безпосередньої комунікації з аудиторією. Facebook, Instagram, YouTube, TikTok і Telegram дозволяють поширювати історичні факти, архівні документи, фотографії, відеоматеріали, біографії історичних діячів та інформацію про культурну спадщину [1, 74–79; 2, 210–214]. Водночас ефективність соціальних мереж залежить від достовірності контенту та здатності молоді критично оцінювати отриману інформацію. Тому сучасна популяризація історії повинна поєднувати привабливу цифрову форму з науковою обґрунтованістю, перевіркою джерел і розвитком медіаграмотності. За умови відповідального використання соціальні мережі можуть не лише підвищувати інтерес молоді до історії України, а й сприяти формуванню історичної пам'яті, критичного мислення та свідомого ставлення до минулого.

Література:

1. Пшемицька Є. Соціальні мережі та месенджери як інструмент для викладання історії в українських ВНЗ. *Науково-теоретичний альманах «Грані»*. 2022. Т. 25, № 6. С. 74–79. DOI: 10.15421/172272. Для тексту використано, зокрема, с. 74–78.

2. Мина Ж. В. Facebook-блоги як платформа для популяризації історії України та її визначних постатей // *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Історичні науки*. 2024. Т. 35 (74), № 3. С. 210–214. DOI: 10.32782/2663-5984.2024/3.30. Для тексту використано с. 210–214.

3. Живага О. В., Вовченко О. В., Петренко Н. С. Сучасні соціальні медіа як інструмент популяризації науки в умовах інформаційного суспільства. *Наука та наукознавство*. 2020. № 4. Стаття присвячена ефективності Facebook, Instagram та YouTube у популяризації наукових знань і комунікації з широкою аудиторією.

4. Burkhardt H. Geschichte im Social Web. Geschichtsnarrative und Erinnerungskultur auf Facebook und Twitter mit dem kulturwissenschaftlichen Medienbegriff „Medium des kollektiven Gedächtnisses“ analysieren. *Medien machen Geschichte. Neue Anforderungen an den geschichtsdidaktischen Medienbegriff im digitalen Wandel*. Berlin : Logos Verlag, 2015. S. 99–114.

5. Haydn T., Ribbens K. Social Media, New Technologies and History Education. *Palgrave Handbook of Research in Historical Culture and Education*. Palgrave Macmillan, 2016. P. 735–753.

6. Frentzel-Beyme L., Holtze M., Szczuka J., Krämer N. Posting from the Past: A Longitudinal Study of the Potentials of Parasocial Interaction with a Historical Figure for History Education. *Weizenbaum Journal of the Digital Society*. 2023. Vol. 3, No. 1. DOI: 10.34669/WI.WJDS/3.1.3.

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-667-9-13

ЗА ФОРМОЮ ВТРАЧАЄМО ЗМІСТ: ПОГЛЯД НА ІСТОРИЧНУ ОСВІТУ З НАДДНІПРЯНЩИНИ

Касян А. І.
кандидат історичних наук, доцент,
директор
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин,
історії та філософії
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
м. Черкаси, Україна

У запропонованих тезах представлено роздуми щодо якості вищої освіти за спеціальністю В9 «Історія та археологія». Думки автора є безумовно суб’єктивними та ґрунтуються переважно на власному досвіді роботи у вищій школі, а також на інформації з відкритих джерел. Очевидно, що точніші статистичні дані та врахування регіональних відмінностей між закладами вищої освіти можуть суттєво скоригувати висловлені міркування. Для аналізу даних, а також стилістичного та редагування тексту автор використовував інструменти штучного інтелекту.